

นโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

Government Policy Concerning Non-System Debt Management in Bangkok Metropolitan Area

ประสงค์ พูนธเนศ¹

Prasong Poontaneat¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบ กรณีศึกษาพื้นที่กรุงเทพมหานครมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ 1. เพื่อศึกษานโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในกรุงเทพมหานคร 2. เพื่อศึกษาปัจจัยนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในกรุงเทพมหานครซึ่งได้แก่ มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย, ทรัพยากรนโยบาย, การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ, ลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ, เงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และความร่วมมือและการตอบสนองของผู้ปฏิบัติ สำหรับวิธีดำเนินการศึกษาใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยต่างๆ ด้านนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างได้ผลเว้นแต่ปัจจัยด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายและปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ

คำสำคัญ: นโยบายภาครัฐ, การบริหารหนี้ในระบบ, กรุงเทพมหานคร

Abstract

This study investigates government policy concerning non-system debt management in Bangkok metropolitan area. The purpose of the study is twofold: 1.) To examine the government's policy on the management of informal debts in Bangkok; and 2.) To analyze six major factors

¹ นิสิตระดับปริญญาเอกหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)

วิทยาลัยการจัดการเพื่อการพัฒนา (U-MDC) มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹ Ph.D. Candidate; Degree of Doctor of Philosophy in Public Administration, Taksin University

of the government's policy on informal debt management in Bangkok: standards and purposes of the policy; policy resources; cross-organizational communication and activities promoting policy implementation; characteristics of the organizations which implement the policy; conditions on the economy, society and politics of the country; and cooperation and reaction of the policy executors. The researcher employs the mixed research methods. A sample of 398 people was surveyed by answering a questionnaire. The simple random sampling method was employed in selecting the subjects. Both descriptive statistics: frequency, percentage, mean, and standard deviation; and inferential statistics: correlation coefficient and multiple regression analysis are presented. Twelve people from the sample group were interviewed to provide in-depth information. The findings indicated that most factors of the government's policy on informal debt management in Bangkok could be used effectively except for the standards and purposes of the policy, and the cross-organizational communication and activities promoting the policy implementation.

Keywords: Government's policy, informal debt management, Bangkok

บทนำ

นโยบายแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน ถือเป็นนโยบายที่หลาย ๆ รัฐบาลให้ความสำคัญ ทั้งรัฐบาลหลายรัฐบาลที่ผ่านมา ตั้งแต่รัฐบาล พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้เปิดโอกาสให้ ประชาชนมาลงทะเบียนปัญหาความยากจน จาก ข้อมูลการลงทะเบียนพบว่าปัญหาหนี้สินภาค ประชาชนเป็นปัญหาหนึ่งที่มีผู้ลงทะเบียนเพื่อรอ การแก้ไขจำนวนมาก ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง รัฐบาล รัฐบาลต่อมาภายใต้การนำของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ประกาศเดินหน้าโครงการแก้ไขหนี้ นอกระบบขึ้นมาใหม่ภายใต้โครงการไทยเข้มแข็ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือให้ประชาชนที่มี หนี้นอกระบบเข้าเป็นหนี้ในระบบ และเปิดโอกาส ให้เข้าถึงแหล่งเงินกู้ในระบบสถาบันการเงินในเครือ ข่ายของรัฐได้ง่ายขึ้น อันเป็นการช่วยลดภาระค่าใช้จ่าย ดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบที่สูงมากเกินปกติ เพื่อให้ ประชาชนที่มีหนี้นอกระบบมีเงินเหลือเพียงพอ สำหรับรายจ่ายที่จำเป็นและมีเงินเหลือออมในที่สุด

จากข้อมูลการลงทะเบียนปัญหาหนี้สิน นอกระบบ พบว่าจำนวนของประชากรที่เป็นหนี้

นอกระบบไม่ได้ลดลงจากข้อมูลการลงทะเบียน เป็นหนี้นอกระบบที่เคยลงทะเบียนไว้ในสมัยแรก คือ สมัยรัฐบาลพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร แต่ อย่างไรก็ดี และยังพบว่าผู้เป็นหนี้นอกระบบบางราย เป็นรายที่ซ้ำกับข้อมูลเดิมอีกด้วย ซึ่งสาเหตุของ การเป็นหนี้นอกระบบเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ความผิดพลาดจากการประกอบอาชีพ การไม่มีงาน ทำ การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การไม่มีวินัยทางการเงิน เป็นต้น หากประชากรที่เป็นหนี้นอกระบบได้นำ หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้โดยไม่หลงใหลไปตาม กระแสวัตถุนิยม มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอัตภาพ คือ หันกลับมายึดทางสาย กลางในการดำรงชีวิตแล้ว จะทำให้ประชาชนเหล่านี้ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน ปัญหาหนี้ สินภาคประชาชน จึงมีความน่าสนใจที่จะทำการ ศึกษาโครงการแก้หนี้นอกระบบ ซึ่งกระบวนการ แก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน (หนี้นอกระบบ) จะต้องมีการบูรณาการ แก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เป็น ระบบและมีประสิทธิภาพ รัฐบาลโดยกระทรวงการ คลัง จึงได้มอบหมายให้ศูนย์อำนวยการปฏิบัติการ แก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน (ศอก.นส.) กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานในการอำนวยความสะดวก

แก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน (หนี้ในระบบ) และได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ในระบบอย่างต่อเนื่อง

หนี้สินภาคประชาชนเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงสภาพการใช้จ่ายและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประชาชน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันที่ภาวะค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้นจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ราคาอาหารและพลังงาน เป็นต้น ปัญหาหนี้สินนี้มองคร่าวๆ ประกอบที่รวมไปถึงสินเชื่อบุคคลและบัตรเครดิต จนทำให้รัฐบาลเกิดความกังวลว่าประชาชนจะประสบปัญหาในการใช้จ่ายและภาระในการชำระหนี้มากขึ้นในระยะต่อไป ปัญหาหนี้สินภาคประชาชนจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด เพื่อสร้างวินัยทางการเงินและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหนี้สินลุกลามและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ อย่างไรก็ตาม ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ระบบเศรษฐกิจของไทยเชื่อมโยงกับการค้าการลงทุนระหว่างประเทศในระดับสูง ประชาชนชาวไทยยังคงได้รับอิทธิพลจากกระแสบริโภคนิยมภายใต้ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีที่มุ่งเน้นกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อกระตุ้นยอดขายสินค้าและบริการของตน ก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านจริยธรรมในการประชาสัมพันธ์ อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการบริโภคที่เกินพอดี และก่อให้เกิดผลเสียต่อความสามารถในการชำระหนี้ของประชาชน ปัญหาหนี้สินของประชาชนจึงมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มมากขึ้นโดยตลอด

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษานโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศ มีขนาดใหญ่และมีจำนวนประชากรมากจึงทำให้มีความแตกต่างของระดับบุคคลสูง นอกจากนี้คนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครยังมีพฤติกรรมการบริโภคที่มีแนวโน้มไปในทางที่จะก่อหนี้ ทั้งนี้การ

ทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อดังกล่าวก็เพื่อที่จะได้ทำการรวบรวมนโยบายภาครัฐ กฎหมาย ระเบียบหลักเกณฑ์ในการบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปัจจัยนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบ มีต่อผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างไร รวมถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงในการที่จะพัฒนาการบริหารหนี้ในระบบที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน อันจะส่งผลทำให้นโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษานโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

1. มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย มีความสัมพันธ์กับการบริหารหนี้ในระบบ
2. ทรัพยากรของนโยบาย มีความสัมพันธ์กับการบริหารหนี้ในระบบ
3. การสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับการบริหารหนี้ในระบบ
4. ลักษณะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับการบริหารหนี้ในระบบ
5. เงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีความสัมพันธ์กับการบริหารหนี้ในระบบ

6. ความร่วมมือและการตอบสนองของผู้ปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับการบริหารนั้นอกระบบ

7. มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย มีอิทธิพลต่อการบริหารนั้นอกระบบ

8. ทรัพยากรของนโยบาย มีอิทธิพลต่อการบริหารนั้นอกระบบ

9. การสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีอิทธิพลต่อการบริหารนั้นอกระบบ

10. ลักษณะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีอิทธิพลต่อการบริหารนั้นอกระบบ

11. เงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีอิทธิพลต่อการบริหารนั้นอกระบบ

12. ความร่วมมือและการตอบสนองของผู้ปฏิบัติ มีอิทธิพลต่อการบริหารนั้นอกระบบ

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา

1.1 ปัจจัยนโยบายภาครัฐ ที่เกี่ยวกับการบริหารนั้นอกระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

1.1.1 มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย

- ความชัดเจนด้านตัวชี้วัด
- สอดคล้องกับความเป็นจริง

1.1.2 ทรัพยากรของนโยบาย

- งบประมาณ
- แรงสนับสนุนอื่น ๆ

1.1.3 การสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ

- ความชัดเจน
- ความเที่ยงตรง
- ความสม่ำเสมอ คงที่
- มาตรการกระตุ้นโดยใช้

อำนาจ

1.1.4 ลักษณะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

- ความสามารถของบุคลากร
- ระดับความซับซ้อนของ

ลำดับชั้นในการตัดสินใจ

- ทรัพยากรทางการเงิน
- ความสามารถในการยื่น

หยัดของหน่วยงาน

- ระบบการสื่อสารแบบเปิด
- การเชื่อมโยงอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการระหว่างผู้กำหนด

นโยบายและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในกระบวนการ

1.1.5 เงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

1.1.6 ความร่วมมือและการตอบสนองของผู้ปฏิบัติ

- การรับรู้และความเข้าใจของผู้ปฏิบัติต่อนโยบาย
- ทิศทางการตอบสนองต่อนโยบายของผู้ปฏิบัติ

- ระดับการยอมรับในตัวนโยบายของผู้ปฏิบัติ

1.2 การบริหารนั้นอกระบบ

1.2.1 การวัดผลผลิต

1) ครบตามจำนวน/เกินจำนวนที่กำหนดไว้

2) เสร็จทันเวลา/เสร็จก่อนเวลา

3) อยู่ในงบประมาณ มีการใช้อย่างประหยัด ใช้เงินได้ประโยชน์สูงสุดหรือผลผลิตมีคุณภาพดี

4) ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ใช้ประโยชน์ได้นาน

5) ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องพอใจ

1.2.2 การวัดผลลัพธ์

1) ตรงกลุ่ม

- 2) เสมอภาค
- 3) เป็นธรรม
- 4) สุจริต
- 5) รับผิดชอบ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จะศึกษาเฉพาะพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร ประชาชนที่เป็นหนี้ในระบบในกรุงเทพมหานคร จำนวน 85,000 คน (ช.ก.ส. และ ธนาคารออมสิน, 2552) ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณ (Yamane, 1973) เมื่อพิจารณาจำนวนประชาชนที่เป็นหนี้ในระบบในกรุงเทพมหานคร จำนวน 85,000 คน เมื่อแทนค่า ได้จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษา 398 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อความสะดวกในการเก็บกลุ่มตัวอย่าง จึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน

3. ขอบเขตด้านเวลา ได้ทำการศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือน กันยายน 2554 -มิถุนายน 2555

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ร่วมกันโดยมีขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากร คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานครกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ผู้จัดการ 4 คน ประชาชนที่เป็นหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร 4 คน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของกระทรวงการคลังและกระทรวงมหาดไทย 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกราย

บุคคล (In-dept Interview) ในเรื่องดังนี้

ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น ชื่อ – สกุล เพศ อายุ ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับการบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตลอดจนปัญหาอุปสรรค แนวทางการแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะอื่นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลจะไดจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและข้อมูลจากการสังเกตโดยตรง (Direct Observation)

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview)

การบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตลอดจนปัญหา อุปสรรค แนวทางการแก้ไข ปรับปรุง และข้อเสนอแนะอื่นๆ ในด้านต่างๆ 6 ด้าน ดังนี้

1. มาตรฐาน และวัตถุประสงค์ของนโยบาย

วัตถุประสงค์ของนโยบายในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของภาคประชาชนโดยเฉพาะหนี้สินในระบบเพื่อเป็นการช่วยเหลือให้ประชาชนที่มีหนี้ในระบบเข้าเป็นหนี้ในระบบ รวมถึงโครงการฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพของผู้มีปัญหาหนี้สินให้มีการดำรงชีพภายใต้แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ทรัพยากรของนโยบาย

รัฐบาลมอบหมายให้กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงยุติธรรมร่วมกันผลักดันโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินในระบบ โดยกระทรวงการคลังเป็นผู้ดำเนินการประสานธนาคารในเครือข่ายของรัฐ คือ ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ช.ก.ส.) ในการเปิดรับลงทะเบียนลูกหนี้ในระบบพร้อมข้อเสนอเงินกู้ภายใต้เงื่อนไข และให้กระทรวง

มหาดไทย กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการคลัง เป็นผู้ร่วมดำเนินการในคณะเจรจาประนอมหนี้ในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ผลการดำเนินงานปรากฏว่าสามารถเชิญลูกหนี้ในระบบที่ไม่สามารถเข้าสู่ระบบธนาคารได้จำนวน 756,073 ราย เข้าสู่กระบวนการเจรจาได้ครบถ้วน

3. การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ

กรมบัญชีกลางในฐานะหน่วยงานกลางที่ได้รับมอบหมายให้เป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลลูกหนี้ที่ลงทะเบียนและทำหน้าที่ให้คัดกรองข้อมูลของลูกหนี้ในระบบจะจัดทำคู่มือปฏิบัติงานให้แก่ คลัง เขต และคลังจังหวัด เพื่อทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อส่งเสริมให้การดำเนินงานโครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

4. ลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

เป็นหน่วยงานของภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ อยู่ภายใต้กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม ร่วมกันดำเนินการโครงการแก้ไขปัญหานี้ภาคประชาชน(หนี้ในระบบ)

5. เงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหานี้ในระบบอาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ราคาสินค้าสูงขึ้น การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ปัญหาสุขภาพ ทำให้ขาดรายได้และค่าใช้จ่ายเพิ่ม ปัญหาการเล่นการพนัน ปัญหาการไม่สามารถกู้ยืมเงินในระบบสถาบันการเงินได้ ฯลฯ

6. ความร่วมมือและการตอบสนองของผู้ปฏิบัติ

เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่อยู่ภายใต้กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม ที่ร่วมกันดำเนินโครงการแก้ไขปัญหานี้ภาคประชาชน (หนี้ในระบบ) ยังขาดความเข้าใจในรายละเอียดของโครงการฯ ทำให้ผลของการ

ดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปรับปรุง และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1. **เชิงนโยบาย** มีปัญหาการรับลงทะเบียนของลูกหนี้ที่ย้ายไปทำมาหากินที่อื่นต้องกลับไปลงทะเบียนหนี้ในระบบที่ภูมิลำเนาเดิม อีกทั้งบางครั้งเจ้าหนี้ไม่ยอมมากับลูกหนี้ ทำให้ไม่สามารถเข้าสู่ระบบการลงทะเบียนได้ และลูกหนี้ที่ลงทะเบียนแล้วแต่ไม่สามารถกู้ได้ เนื่องจากลูกหนี้มีความสามารถไม่เพียงพอในการชำระหนี้

2. **การสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ** หน่วยงานราชการไม่สามารถอธิบายหลักเกณฑ์ทั่วไปของโครงการและไม่สามารถอธิบายแนวทางปฏิบัติให้ประชาชนเกิดความเข้าใจเพียงพอ ทำให้ประชาชนทราบเพียงว่า มีการเปิดรับลงทะเบียนหนี้ในระบบ และธนาคารเป็นผู้พิจารณาอนุมัติสินเชื่อ แต่ไม่ทราบรายละเอียดขั้นตอนในการพิจารณาหรือหลักเกณฑ์คุณสมบัติเบื้องต้น เช่น วัตถุประสงค์ ขั้นตอนปฏิบัติ คุณสมบัติผู้กู้ ผู้ค้ำประกันหรือหลักประกัน

ตอนที่ 2 การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรเป็นประชาชนที่เป็นหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 85,000 คน กำหนดขนาดตัวอย่าง 398 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมี 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่

กรุงเทพมหานคร โดยใช้ปัจจัยนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้สาธารณะ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีผลกระทบต่อนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้สาธารณะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดคือ ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปรับปรุงให้ตอบได้อย่างอิสระ หรือ แสดงความคิดเห็น

แบบสอบถามดังกล่าว (ส่วนที่ 1 – 3) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการวิจัย

ก. ข้อมูลทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม 398 คน

เพศชาย 201 คน (ร้อยละ 54.5) เพศหญิง 197 คน (ร้อยละ 49.5)

ส่วนมากที่สุดมีอายุ 35 – 44 ปี จำนวน 117 คน (ร้อยละ 29.4)

ส่วนใหญ่เป็นผู้สมรส จำนวน 234 คน (ร้อยละ 58.8)

ส่วนมากที่สุด อยู่ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 140 คน (ร้อยละ 35.2)

ส่วนมากที่สุด มีอาชีพหลักอื่นๆ (เกษตรกร เลี้ยงปลา รับจ้าง/ค้าขาย) จำนวน 122 คน (ร้อยละ 30.6)

ส่วนมากที่สุด มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 161 คน (ร้อยละ 40.5)

ข. นโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้สาธารณะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้

ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้สาธารณะระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ระบบในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีอยู่ในระดับปานกลางลำดับแรก คือ ทรัพยากรของนโยบาย

1. ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ระบบในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ระบบในด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยปัจจัยที่อยู่ในระดับปานกลางลำดับแรก คือ สามารถกำหนดผู้เป็นหนี้ระบบให้ชัดเจน

2. ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ระบบในด้านทรัพยากรของนโยบาย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยปัจจัยที่อยู่ในระดับปานกลางลำดับแรก คือ ประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อต่างๆ ให้ทราบทั่วถึงของลูกหนี้

3. ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ระบบในด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยปัจจัยที่อยู่ในระดับปานกลางลำดับแรก คือ ความชัดเจนของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้

4. ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ระบบในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ระบบในด้านลักษณะขององค์กรที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่อยู่ในระดับปานกลางลำดับแรก คือ อำนาจความสะดวกในการขึ้นทะเบียนคนจนระดับชุมชน

5. ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ระบบในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ปัจจัยด้าน

นโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในด้านเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยปัจจัยที่อยู่ในระดับปานกลางลำดับแรก คือ แก้ปัญหาหนี้ในระบบเป็นไปอย่างรวดเร็ว

6. ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในด้านความร่วมมือและการตอบสนองของผู้ปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่อยู่ในระดับปานกลาง ลำดับแรก คือ ลูกหนี้ในระบบเข้าใจและรับรู้เงื่อนไขที่ธนาคารเสนอมาได้ถูกต้อง

ค. ผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติในการบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

1. ระดับผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติในการบริหารหนี้ในระบบในกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยในระดับปานกลางในลำดับแรก คือ การวัดผลลัพธ์

2. ระดับผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติในการบริหารหนี้ในระบบในกรุงเทพมหานครในการวัดผลผลิต ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยปัจจัยในระดับปานกลาง ในลำดับแรก คือ ทำการสำรวจหนี้ในระบบได้ครบตามจำนวนลูกหนี้

3. ระดับผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติในการบริหารหนี้ในระบบในกรุงเทพมหานคร ในด้านการวัดผลลัพธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยปัจจัยในระดับปานกลางในลำดับแรก คือ สุจริต ตรงไปตรงมา ในด้านการนำหนี้ในระบบเข้าสู่ในระบบ ทั้งทางด้านเรื่องหลักประกัน และจำนวนเงินที่ได้รับ

สมมติฐานการวิจัย จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์

1. ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับระดับผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ กล่าวคือ ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีมากขึ้นปริมาณระดับผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะเพิ่มขึ้น

2. ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับระดับผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ กล่าวคือ ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในกรุงเทพมหานคร ในด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายมีมากขึ้น ปริมาณระดับผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะเพิ่มขึ้น

3. ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในด้านทรัพยากรของนโยบาย มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับระดับผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ กล่าวคือ ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในกรุงเทพมหานคร ในด้านทรัพยากรของนโยบายมีมากขึ้น ปริมาณระดับผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะเพิ่มขึ้น

4. ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในด้านการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับระดับผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ กล่าวคือ

ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้สาธารณะ
ในกรุงเทพมหานคร ในด้านการสื่อสารระหว่าง
องค์การและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไป
ปฏิบัติมีมากขึ้น ปริมาณระดับผลผลิตและผลลัพธ์
ของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะเพิ่มขึ้น

5. ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหาร
หนี้สาธารณะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในด้าน
ลักษณะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีความ
สัมพันธ์ในระดับสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
กับระดับผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบาย
ไปปฏิบัติ กล่าวคือ ระดับนโยบายภาครัฐในการ
บริหารหนี้สาธารณะในกรุงเทพมหานคร ในด้าน
ลักษณะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติมีมาก
ขึ้น ปริมาณระดับผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำ
นโยบายไปปฏิบัติจะเพิ่มขึ้น

6. ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหาร
หนี้สาธารณะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในด้าน
เงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูงและเป็นไป
ในทิศทางเดียวกันกับระดับผลผลิตและผลลัพธ์
ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ กล่าวคือ ระดับ
นโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้สาธารณะใน
กรุงเทพมหานครในด้านเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ
สังคม และการเมืองมีมากขึ้น ปริมาณระดับผลผลิต
และผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะเพิ่มขึ้น

7. ระดับนโยบายของภาครัฐในการ
บริหารหนี้สาธารณะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ใน
ด้านความร่วมมือและการตอบสนองของผู้ปฏิบัติ
มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูงและเป็นไป
ในทิศทางเดียวกันกับระดับผลผลิตและผลลัพธ์
ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ กล่าวคือ ระดับ
นโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้สาธารณะใน
กรุงเทพมหานครในด้านความร่วมมือและการตอบ
สนองของผู้ปฏิบัติมีมากขึ้น ปริมาณระดับผลผลิต
และผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติจะเพิ่มขึ้น

การวิเคราะห์การถดถอย

1. ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหาร
หนี้สาธารณะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ด้าน
ลักษณะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้าน
ความร่วมมือและการตอบสนองของผู้ปฏิบัติ ด้าน
เงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และ
ด้านทรัพยากรของนโยบายมีอิทธิพลในทิศทางบวก
มากขึ้นตามลำดับและส่งผลรวมทั้งมตร้อยละ 76
ต่อผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2. ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหาร
หนี้สาธารณะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ด้าน
มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายและด้าน
การสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมส่งเสริม
การนำนโยบายไปปฏิบัติ ไม่ส่งผลทำให้เกิดอิทธิพล
ต่อผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับ
นโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้สาธารณะในพื้นที่
กรุงเทพมหานคร ในการศึกษาในภาพรวมอยู่ใน
ระดับปานกลาง แสดงว่าการศึกษานี้สามารถใช้ใน
การกำหนดนโยบายภาครัฐของไทยในการบริหาร
หนี้สาธารณะในกรุงเทพมหานคร

2. ในการพิจารณาตัวแปรย่อยที่เป็น
ปัจจัยต่างๆ ของระดับนโยบายภาครัฐในการบริหาร
หนี้สาธารณะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ทุก
ปัจจัยเป็นต้นว่า มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของ
นโยบาย ทรัพยากรของนโยบาย การสื่อสารระหว่าง
องค์การและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไป
ปฏิบัติ ลักษณะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง และ
ความร่วมมือและการตอบสนองของผู้ปฏิบัติ พบว่า
อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงว่าการศึกษานี้
สามารถใช้ในการกำหนดนโยบายภาครัฐของไทย
ในการบริหารหนี้สาธารณะในกรุงเทพมหานคร
เช่นกัน

3. ในการพิจารณาระดับผลผลิตและผลลัพธ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติในการบริหารนั้นนอกระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานครในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงว่า การศึกษานี้สามารถใช้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติในการบริหารนั้นนอกระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

4. ทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามคือ ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารนั้นนอกระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีตัวแปรย่อย คือ มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ทรัพยากรของนโยบาย การสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติ ลักษณะขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติเงื่อนไขทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และความร่วมมือและการตอบสนองของผู้ปฏิบัติ ที่มีต่อผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติที่ได้จากการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามความต้งแบบทางทฤษฎีของแวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น ที่วเรเดซ จันทรศร. 2542 หน้า 345 ได้สรุปไว้ทุกประการ

5. จากผลการวิเคราะห์การถดถอยพบว่า แม้ตัวแปรอิสระที่เป็นนโยบายของรัฐในการบริหารนั้นนอกระบบในกรุงเทพมหานคร กับตัวแปรตามที่เป็นผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ที่มีความสัมพันธ์กันในทุกตัวแปรย่อยของตัวแปรอิสระแต่ พบว่า ตัวแปรย่อยของตัวแปรอิสระที่เป็นด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายและด้านการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ส่งผลทำให้เกิดอิทธิพลต่อผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่าในเชิงนโยบายมีปัญหาในเรื่องการรับลงทะเบียนของลูกหนี้ในนั้นนอกระบบ และในเรื่องการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติที่หน่วยงานราชการและธนาคารที่เกี่ยวข้อง

ไม่สามารถให้ข้อมูลที่จำเป็นอย่างชัดเจนแก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิริยา ภัทรธีรานันท์(2545)ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง”ปัญหาหนี้เสียของสถาบันการเงินช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ”ที่ผลการศึกษาที่มีการเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้เสียคือ รัฐบาลควรมีการกำกับดูแลและออกกฎหมายที่ในการแก้ไขที่ชัดเจน ควรทำให้เกิดความโปร่งใสและเชื่อมั่น

6. จากผลของการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Indept Interview) จะพบว่าแม้วัตถุประสงค์ของนโยบายในการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน โดยเฉพาะนั้นนอกระบบจะเป็นนโยบายที่ดี แต่ปัญหาสำคัญที่พบคือ ปัญหาการสื่อสารระหว่างองค์การและการสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในด้านแนวทางปฏิบัติในการเข้าสู่กระบวนการเจรจา เพื่อให้ผลการดำเนินงานด้านการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า ระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารนั้นนอกระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า การศึกษานี้สามารถใช้ศึกษานโยบายภาครัฐในการบริหารนั้นนอกระบบในกรุงเทพมหานครได้ในระดับหนึ่ง จึงควรที่หน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบนโยบายในการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน พึงให้ความสนใจการนำการศึกษานี้มาใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้วัตถุประสงค์ของนโยบายในการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยด้านการวิเคราะห์ถดถอย พบว่า ตัวแปรอิสระที่เป็นด้านมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบายและด้านการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมส่งเสริมการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ส่งผลทำให้เกิดอิทธิพลต่อ

ผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล ที่พบปัญหาสำคัญอยู่ที่การดำเนินเชิงนโยบายของวัตถุประสงค์หลายประการและปัญหาการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมส่งเสริมการทำนโยบายไปปฏิบัติ จึงควรที่หน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบนโยบายในการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน พึงให้ความสนใจข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติของตัวแปรอิสระดังกล่าวที่ทำให้ไม่ส่งผลให้เกิดอิทธิพลต่อผลผลิตและผลลัพธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ และปรับปรุงลดข้อบกพร่องดังกล่าว

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษานโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จึงเห็นว่าควรจะมีการใช้งานวิจัยนี้ไปศึกษานโยบายภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในหัวเมือง หรือพื้นที่นอกกรุงเทพมหานครบ้าง
2. ในการพิจารณาผลการวิจัยในเรื่องระดับนโยบายภาครัฐในการบริหารภาครัฐในการบริหารหนี้ในระบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม จะพบว่า ปัจจัยที่อยู่ในระดับปานกลาง ลำดับแรก คือ ทรัพยากรของนโยบายจึงน่าจะมีการศึกษาว่าเหตุใดทรัพยากรของนโยบายจึงมีความสำคัญในลำดับแรก

เอกสารอ้างอิง

- จิริยา ภัทรธีรานันท์. (2546). ปัญหาหนี้เสียของสถาบันการเงินในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ. สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรเดช จันทรศร. (2542). การนำนโยบายไปปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหยาบ ล็อกและการพิมพ์.